

Категорія справи № 737/328/24: Цивільні справи (з 01.01.2019); Справи позовного провадження; Справи у спорах, що виникають із відносин спадкування, з них; за законом..

Надіслано судом: 29.07.2024. Зареєстровано: 30.07.2024. Забезпечено надання загального доступу: 31.07.2024.

Дата набрання законної сили: 27.08.2024

Номер судового провадження: 2/737/159/24

Справа № 737/328/24

Провадження № 2/737/159/24

РІШЕННЯ

іменем України

25 липня 2024 року с-ще Куликівка

Куликівський районний суд Чернігівської області у складі головуючого судді Рубаненко Н.Ю, за участі секретаря судового засідання Решітько А.Д., розглянувши у судовому засіданні за правилами загального позовного провадження цивільну справу за позовом ОСОБА_1 до Куликівської селищної ради, треті особи: приватний нотаріус Чернігівського районного нотаріального округу Чернігівської області Кириченко Тетяна Володимирівна, приватний нотаріус Чернігівського районного нотаріального округу Чернігівської області Тимошук Віталій Олександрович,

про встановлення додаткового строку для прийняття спадщини,

учасники справи не з'явилися

ВСТАНОВИВ:

ОСОБА_2, діючи в інтересах ОСОБА_1, звернулася до суду із позовом про встановлення додаткового строку для прийняття спадщини, посилаючись на те, що ІНФОРМАЦІЯ_1 померла мати позивачки - ОСОБА_3. Після смерті ОСОБА_3 залишилася спадщина, а саме земельні ділянки: з кадастровим номером 7422755100:16:001:0582 площею 2,95 га; з кадастровим номером 7422755100:17:001:0263 площею 0,7 га; з кадастровим номером 7422755100:18:001:0295 га площею 0,75 га.

Позивач є спадкоємцем померлої ОСОБА_3, виконала всі необхідні дії, щоб прийняти спадщину вчасно, однак через причини, що не залежали від її волі не змогла реалізувати свої спадкові права після смерті матері з об'єктивних причин, а саме через недобросовісність нотаріуса, активні бойові дії на території Чернігівської області, вимушену міграцію та тяжку невиліковну хворобу сина.

Просить суд визначити позивачу додатковий 3-х місячний строк для прийняття спадщини після померлої ІНФОРМАЦІЯ_2 ОСОБА_3

Позов надійшов до суду 03.04.2024 року.

Ухвалою судді Куликівського районного суду Чернігівської області від 25.04.2024 року у справі відкрито провадження, підготовче судове засідання призначено на 23.05.2024 року, розгляд справи по суті призначено на 25.06.2024 року та відкладено на 25.07.2024 року.

Позивач та представник позивача в судове засідання не з'явилися, позивач надала заяву про розгляд справи без її участі, позовні вимоги підтримує, просить їх задовольнити.

Відповідач - Куликівська селищна рада надала відзив на позовну заяву, відповідно до якого позовні вимоги визнала в повному обсязі, не має заперечень проти їх задоволення, справу просить розглянути за відсутності представника Куликівської селищної ради.

Приватний нотаріус Чернігівського районного нотаріального округу Чернігівської області Кириченко Т.В. надала заяву про розгляд справи бех її участі.

Від приватного нотаріуса Чернігівського районного нотаріального округу Чернігівської області Тимошука В.О. надійшла заява про розгляд справи за його відсутності, проти задоволення позовних вимог не заперечує.

Відповідно до ч. 2 ст. 247 ЦПК України фіксування судового процесу за допомогою звукозаписувального технічного запису не здійснювалось.

Дослідивши надані докази, розглянувши позов в межах заявлених вимог, суд дійшов наступних висновків.

ІНФОРМАЦІЯ_2 померла ОСОБА_3 , що підтверджується свідоцтвом про смерть (а.с. 21). Після її смерті відкрилася спадщина.

До складу спадщини входять, зокрема, земельні ділянки: з кадастровим номером 7422755100:16:001:0582 площею 2,95 га; з кадастровим номером 7422755100:17:001:0263 площею 0,7 га; з кадастровим номером 7422755100:18:001:0295 га площею 0,75 га, право власності на які належить ОСОБА_3 , що підтверджується Витягами з державного реєстру речових прав на нерухоме майно про реєстрацію права власності (а.с. 112-114).

За матеріалами справи ОСОБА_3 на день смерті була зареєстрована за адресою: АДРЕСА_1 . Місцем смерті зазначено м. Донецьк (а.с. 21, 22).

ОСОБА_1 є донькою ОСОБА_3 , що підтверджується свідоцтвом про народження позивачки, свідоцтвом про її шлюб та свідоцтвом про шлюб ОСОБА_3 (а.с. 18, 19, 20). На час смерті ОСОБА_3 позивач з нею разом не проживала.

Згідно з інформаційними довідками зі Спадкового реєстру (спадкові справи та видані на їх підставі свідоцтва про право на спадщину; заповіти/спадкові договори) спадкова справа після померлої ІНФОРМАЦІЯ_2 ОСОБА_3 не заводилась, на випадок смерті ОСОБА_3 заповіту не залишила (а.с. 128-129).

02 лютого 2022 року ОСОБА_1 подала заяву про прийняття спадщини після померлої ОСОБА_3 до приватного нотаріуса Чернігівського районного нотаріального округу Чернігівської області Кириченко Тетяни Володимирівни, зареєстровано в реєстрі за №129 (а.с. 22-23).

За інформацією, яка надійшла від приватного нотаріуса Чернігівського районного нотаріального округу Чернігівської області Кириченко Т.В. Книга обліку і реєстрації спадкових справ та Алфавітна книга обліку спадкових справ, що велися нею у 2021-2022 роках не містять відомостей щодо факту заведення нотаріусом спадкової справи до майна ОСОБА_3 , яка померла ІНФОРМАЦІЯ_1 (а.с. 132).

11 квітня 2024 року ОСОБА_1 у відповідь на своє звернення до приватного нотаріуса Чернігівського районного нотаріального округу Чернігівської області Тимошука В.О. з приводу спадкування після смерті матері, отримала від нотаріуса лист за № 53/01-16, відповідно до якого, їй необхідно звернутися до суду для визначення додаткового строку для подання заяви про прийняття спадщини (а.с. 79).

Згідно зі ст. 1261 Цивільного кодексу України (далі - ЦК України) у першу чергу право на спадкування за законом мають діти спадкодавця, у тому числі зачаті за життя спадкодавця та народжені після його смерті, той з подружжя, який його пережив та батьки.

Таким чином, ОСОБА_1 є спадкоємцем за законом першої черги майна померлої ІНФОРМАЦІЯ_2 ОСОБА_3 . Інших спадкоємців ОСОБА_3 , які претендують на спадщину судом не виявлено.

За загальними положеннями про спадкування право на спадщину виникає в день відкриття спадщини, спадщина відкривається внаслідок смерті особи або оголошення її померлою, для прийняття спадщини встановлюється строк у шість місяців, який починається з часу відкриття спадщини (статті 1220, 1222, 1270 ЦК України).

Спадкоємець, який бажає прийняти спадщину, але на час відкриття спадщини не проживав постійно зі спадкодавцем, має подати нотаріусу заяву про прийняття спадщини (ч. 1 ст. 1269 ЦК України).

Таким чином, право на спадщину виникає з моменту її відкриття, і закон зобов'язує спадкоємця, який постійно не проживав зі спадкодавцем, у шестимісячний строк подати нотаріусу заяву про прийняття спадщини.

Відповідно до ст. 1221 ЦК України місцем відкриття спадщини є останнє місце проживання спадкодавця. Якщо місце проживання спадкодавця невідоме, місцем відкриття спадщини є місцезнаходження нерухомого майна або основної його частини, а за відсутності нерухомого майна - місцезнаходження основної частини рухомого

майна. Якщо спадкодавець мав останнє місце проживання на території іноземної держави, місце відкриття спадщини визначається відповідно до Закону України «Про міжнародне приватне право».

Відповідно до статті 111 Закону України «Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України» особливості реалізації права на спадкування щодо тимчасово окупованої території, передбаченої ч. 1 ст. 3 Закону, регулюються Цивільним кодексом України.

У період дії воєнного стану в Україні та протягом шести місяців з дня його припинення або скасування у випадку, якщо місцем відкриття спадщини є населений пункт, на території якого органи державної влади тимчасово не здійснюють або здійснюють не в повному обсязі свої повноваження, територія, на якій ведуться активні бойові дії, або тимчасово окупована РФ територія (протягом усього періоду тимчасової окупації такої території та 6-ти місяців після завершення тимчасової окупації), щодо яких не визначено дату завершення бойових дій або тимчасової окупації, дату відновлення здійснення своїх повноважень органами державної влади у повному обсязі, заява про прийняття спадщини, заява про відмову від прийняття спадщини, заява про відмову від заповідального відказу, вимога кредитора спадкодавця до спадкоємців, заява про охорону спадкового майна, заява про згоду бути виконавцем заповіту після відкриття спадщини, інші заяви щодо спадщини, в межах спадкової справи подаються нотаріусу незалежно від місця відкриття спадщини.

З матеріалів справи вбачається, що позивач 02.02.2022 року зверталася із заявою до приватного нотаріуса Чернігівського районного нотаріального округу Чернігівської області Кириченко Т.В. з приводу прийняття спадщини після смерті матері, яка померла на окупованій території, вважаючи, що здійснила всі необхідні дії, щоб реалізувати свої спадкові права. Однак, відомості про заведення спадкової справи щодо майна ОСОБА_3 в Спадковому реєстрі відсутні.

Відповідно до ч. 3 ст. 1272 ЦК України за позовом спадкоємця, який пропустив строк для прийняття спадщини з поважної причини, суд може визначити йому додатковий строк, достатній для подання ним заяви про прийняття спадщини.

За змістом цієї статті поважними причинами пропуску строку для прийняття спадщини вважаються причини, пов'язані з об'єктивними, непереборними, істотними труднощами для спадкоємця на вчинення дій для прийняття спадщини.

Отже, правила частини третьої статті 1272 ЦК України можуть бути застосовані, якщо:

- 1) у спадкоємця були перешкоди для подання такої заяви;
- 2) ці обставини визнані судом поважними.

У абз. 6 п. 24 Постанови Пленуму Верховного Суду України «Про судову практику у справах про спадкування» від 30 травня 2008 року зазначено, що вирішуючи питання про визначення особі додаткового строку, суд досліджує поважність причини пропуску строку для прийняття спадщини. При цьому необхідно виходити з того, що поважними є причини, пов'язані з об'єктивними, непереборними, істотними труднощами для спадкоємця на вчинення цих дій.

Якщо у спадкоємця не було перешкод для подання заяви, а він не скористався правом на прийняття спадщини, в тому числі, наприклад, і через юридичну необізнаність спадкоємця щодо строку та порядку прийняття спадщини, то правові підстави для визнання додаткового строку для прийняття спадщини відсутні.

Згідно з правовою позицією Верховного Суду у справі ВС/КЦС № 681/203/17-ц від 17.10.2018 року, вирішуючи питання поважності причин пропуску шестимісячного строку, визначеного статтею 1270 ЦК України для прийняття спадщини, суд має враховувати, що такі причини визначаються в кожному конкретному випадку з огляду на обставини справи. Принцип «пропорційності» тісно пов'язаний із принципом верховенства права: принцип верховенства права є фундаментом, на якому базується принцип «пропорційності», натомість принцип «пропорційності» є умовою реалізації принципу верховенства права і водночас його необхідним наслідком. Судова практика Європейського суду з прав людини розглядає принцип «пропорційності» як невід'ємну складову та інструмент верховенства права, зокрема й у питаннях захисту права власності. Дотримання принципу «пропорційності» передбачає, що втручання в право власності, навіть якщо воно здійснюється згідно з національним законодавством і в інтересах суспільства, все одно буде розглядатися як порушення статті 1 Першого протоколу, якщо не було дотримано розумної пропорційності між втручанням у право особи та інтересами суспільства. Ужиті державою заходи мають бути ефективними з точки зору розв'язання проблеми суспільства, і водночас пропорційними щодо прав приватних осіб. Оцінюючи пропорційність, слід визначити, чи можливо досягти легітимної мети за допомогою заходів, які були б менш обтяжливими для прав і свобод

заінтересованої особи, оскільки обмеження не повинні бути надмірними або такими, що є більшими, ніж необхідно для реалізації поставленої мети.

Позивач є спадкоємцем за законом першої черги майна померлої ОСОБА_3 , разом зі спадкодавцем не проживала, інші особи на майно ОСОБА_3 не претендують.

Позивач ОСОБА_1 має сина ОСОБА_4 , ІНФОРМАЦІЯ_3 , який проживає наразі разом з матір'ю за кордоном (Республіка Польща) та згідно з медичною документацією є особою з інвалідністю, потребує постійного або тривалого стороннього догляду чи допомоги іншої особи, також потребує щоденного залучення опікуна дитини в процесі лікування, реабілітації та навчання (а.с. 39, 40, 81-85).

Зазначені обставини підтверджують, що у позивача були об'єктивні труднощі, які заважали вчасно звернутися до нотаріуса за прийняттям спадщини.

Відповідно до пунктів 2, 5, 6 частини 1 статті 3 ЦК України загальними засадами цивільного законодавства є: неприпустимість позбавлення права власності, крім випадків, встановлених Конституцією України та законом; судовий захист цивільного права та інтересу; справедливість, добросовісність та розумність.

Визнання позову відповідачем не суперечить законним правам, свободам чи інтересам інших осіб та є підставою для задоволення позовних вимог.

Таким чином, враховуючи всі обставини справи, суд вважає поважними причини пропуску позивачем строку для прийняття спадщини, тому відповідно до вимог ст. 1272 ЦК України їй необхідно визначити додатковий строк для подання заяви про прийняття спадщини після померлої ІНФОРМАЦІЯ_2 ОСОБА_3 .

Керуючись статтями ст. ст. 4, 12, 13, 19, 81, 247, 258, 259, 265, 268, 273, 354, 355 ЦПК України, суд

УХВАЛИВ:

Позов задовольнити.

Визначити ОСОБА_1 (ІНФОРМАЦІЯ_4 , РНОКПП НОМЕР_1 , зареєстрована за адресою: АДРЕСА_2) додатковий строк три місяці з моменту набрання рішенням суду законної сили для подання заяви про прийняття спадщини, що відкрилася після смерті ОСОБА_3 , яка померла ІНФОРМАЦІЯ_2 .

Рішення суду набирає законної сили після закінчення строку подання апеляційної скарги всіма учасниками справи, якщо апеляційну скаргу не було подано. У разі подання апеляційної скарги рішення, якщо його не скасовано, набирає законної сили після повернення апеляційної скарги, відмови у відкритті чи закритті апеляційного провадження або прийняття постанови суду апеляційної інстанції за наслідками апеляційного перегляду.

Рішення може бути оскаржене шляхом подання апеляційної скарги до Чернігівського апеляційного суду протягом тридцяти днів з дня його проголошення.

Якщо в судовому засіданні було оголошено лише вступну та резолютивну частини судового рішення або у разі розгляду справи (вирішення питання) без повідомлення (виклику) учасників справи, зазначений строк обчислюється з дня складення повного судового рішення.

Учасник справи, якому повне рішення не було вручено у день його проголошення або складення, має право на поновлення пропущеного строку на апеляційне оскарження, якщо апеляційна скарга подана протягом тридцяти днів з дня вручення йому повного рішення суду.

Суддя Н. Ю. Рубаненко